

Botkyrka kommun
Rektorn vid Malmsjö skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Malmsjö skola
i Botkyrka kommun

Tillsyn i Malmsjö skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Botkyrka kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Malmsjö skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 3 oktober 2012 och den 9 oktober 2012.

Fakta om skolan

Malmsjö skola ligger i kommundelen Tumba i Botkyrka kommun. Skolan har elever i förskoleklass och i grundskolan årskurs 1-9. Vid tillfället för tillsynen har skolan 475 elever. Ansvar för skolan vilar på rektorn som till sin hjälp har två biträdande rektorer, varav den ena arbetar femtio procent av en heltids-tjänst. Skolan har nyligen byggts ut till att även omfatta årskurserna 7 – 9. Verksamheten är vid tiden för tillsynen organiserad i fyra olika arbetslag.

Enligt den nationella uppföljningsstatistiken (SIRIS) nådde mellan 63 och 95 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivåerna i de nationella ämnesproven i matematik år 2011. I två delprov, Räkna i huvudet, och Skriftliga räknemetoder, är resultaten betydligt lägre jämfört med riket. I de nationella ämnesproven i svenska uppnådde mellan 76 och 98 procent av eleverna kravnivåerna. I ett delprov, Skrivuppgift: stavning och interpunktion, är pojkarnas resultat betydligt sämre än flickornas.

I kommunens sammanställning, den så kallade Resultat- och indikatorspaletten för Malmsjö skola, uppnådde sammantaget 51 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivåerna på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i matematik år 2011. Enligt rektorn var motsvarande resultat 62 procent för 2012. I svenska uppnådde 56 procent av eleverna kravnivåerna år 2011. Motsvarande siffra för 2012 är enligt rektorn 66 procent.

När det gäller resultaten för årskurs 5 för 2011 visar kommunens resultatsammanställning för Malmsjö skola att det saknas uppgift om andelen elever som bedömts nå målen i alla de ämnen som eleverna fått undervisning i. De uppgifter som Skolinspektionen fått från Malmsjö skola anger antalet elever som uppnått målen i alla ämnen. Skolans uppgifter visar att i tre ämnen, bild, musik och slöjd, nådde alla eleverna målen. Sämst resultat hade ämnet matematik där 34 av 41 elever uppnådde målen.

Enligt uppgifter från rektorn nådde 83 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivåerna på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i matematik år 2012. Motsvarande siffra i svenska är 78 procent.

Helhetsbedömning

Enligt Skolverkets uppföljningsstatistik (SIRIS) för 2011 var det många elever i årskurs 3 som inte uppnådde kravnivåerna vid de nationella ämnesproven i matematik och svenska. En redovisning över kunskapsresultaten för alla ämnen i årskurs 5 saknas i kommunens resultatsammanställning och skolans egna uppgifter är inte jämförbara med tidigare års resultat. Enligt rektorn har resultaten för 2012 förbättrats. Resultaten är dock relativt sett låga och behöver förbättras.

Tillsynen visar att det finns brister i det pedagogiska ledarskapet vid Malmsjö skola. Det förs sällan diskussioner om hur undervisningen kan förbättras för att öka måluppfyllelsen och skolledningen följer inte upp undervisningen på ett systematiskt sätt. Eleverna har inte möjligheter att påverka undervisningens planering och innehåll på det sätt som anges i läroplanen och det finns vissa brister i lärarnas anpassning av undervisningen. Bland annat får inte alla elever den utmaning de behöver för att kunna utvecklas så långt som möjligt.

Vid tillsynen framkommer att det under föregående läsår varit en delvis turbulent situation på skolan med brister i studiero, kränkningar mellan elever och att det fanns vissa vuxna som brast i sitt förhållningssätt till eleverna. I Skolinspektionens enkäter till elever och föräldrar som genomfördes under maj månad 2012 gav enkätsvaren oroväckande låga resultat inom flera områden, som till exempel trygghet, kränkningar, studiero, stimulans, anpassning av undervisningen och elevinflytande. Vid samtal med elever, lärare, elevhälsans personal samt skolledning framkommer att situationen vid skolan idag är betydligt bättre, att det råder studiero i de flesta klasser och att det nu finns utarbetade rutiner för att ta tag i bråk och misstanke om kränkningar mellan elever. Dock kvarstår vissa brister i studiero och i skolans rutiner för att utreda misstankar om vuxnas kränkningar av elever. Detta måste skolan åtgärda. Även skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling behöver förbättras.

Tillsynen visar också att det finns brister i musikundervisningen vid skolan. Många lektioner ställs in och det är svårt att få tag på vikarie. Detta har pågått under större delen av förra läsåret och pågår delvis fortfarande. Åtgärder i form av extraundervisning för eleverna i årskurs 9 har vidtagits men rektorn behöver försäkra sig om att eleverna i samtliga årskurser ges musikundervisning som motsvarar antalet timmar i den nationella timplanen.

Studie- och yrkesvägledarens uppdrag behöver klargöras så att det tydligt framgår att även de yngre eleverna erbjuds vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Det finns inte heller ett skolbibliotek som uppfyller författningarnas krav.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 31 januari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen och läroplanen framgår att alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Undervisningen behöver därför anpassas till den enskilde elevens behov och förutsättningar.

Tillsynen visar att det finns vissa brister i anpassningen av undervisningen till elevernas olika behov och förutsättningar. Enligt de elever som Skolinspektionen samtalat med ser många lektioner likadana ut för alla elever och ofta arbetar hela klassen med samma material och samma arbetsuppgifter. Enligt eleverna kan de elever som har lätt att nå kunskapskraven ibland få andra arbetsuppgifter, om de blivit färdiga eller har behov av större utmaningar. I flertalet fall består dock dessa extra arbetsuppgifter av arbete i ett annat ämne eller förberedelse inför kommande prov. Flera elever uppger också att de ibland inte får några extra uppgifter alls om de snabbt blir klara, utan uppmanas att ta rast, rita eller lyssna tyst till musik. Bristerna i anpassningen av undervisningen bekräftas av några av Skolinspektionens lektionsbesök på skolan, där eleverna genomgående arbetade med samma arbetsuppgifter och samma material. Lärare som Skolinspektionen samtalat med uppger att frågan om anpassning av undervisningen inte har varit föremål för någon allmän diskussion lärarna emellan och att fokus i undervisningen oftare ligger på att eleverna ska nå kunskapsmålen än att ge utmaningar till dem som klarar målen utan problem. Skolledningen bekräftar till Skolinspektionen att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Enligt den elevenkät som Skolinspektionen genomförde under våren 2012, inför tillsynen av skolorna i Botkyrka kommun, uppger en dryg tredjedel av eleverna i årskurs 5 att det stämmer ganska dåligt att skolarbetet är roligt. Nästan lika många elever (28 procent) uppger att det stämmer ganska dåligt att de kan få svårare uppgifter om de vill. Den föräldraenkät som Skolinspektionen genomförde av alla föräldrar vid Malmsjö skola, besvarades av 173 föräldrar (av totalt 410 föräldrar). I denna svarar 40 procent av föräldrarna att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "undervisningen passar mitt barns sätt att lära sig". Nästan hälften uppger att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "verksamheten stimulerar mitt barn i hans/hennes lärande". Dessa siffror är anmärkningsvärda även om man tar hänsyn till bortfallet.

Tillsynen visar sammanfattningsvis att det finns brister i den ledning och stimulans som eleverna behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs vidta åtgärder för att komma tillrätta med dessa brister.

Författning

1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen samt Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem.

Motivering

I skollagen och läroplanerna regleras elevernas rätt till inflytande. Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten och anpassas efter elevernas ålder och mognad. I läroplanerna anges bland annat att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Tillsynen visar att det vid Malmsjö skola finns vissa brister vad gäller elevernas möjligheter till inflytande. I skolans kvalitetsredovisning för 2011 anges bland annat att "det är viktigt att eleverna får växa i sitt ansvarstagande för sin egen kunskapsutveckling och sociala utveckling, vilket de tränas på dagligen av lärarna". Skolan har dock ingen planering för över hur lärarna ska arbeta för att utformningen av elevinflytande ska kunna öka med stigande ålder och mognad.

I samtal med eleverna framkommer att de tycker att det varierar mellan olika lärare om hur mycket inflytande de kan ha. För några lärare kan de få välja mellan olika arbetsätt eller arbetsuppgifter och ibland kan de få välja redovisningssätt. Mer sällan får de vara med och påverka innehållet eller planeringen av undervisningen. Lärare som Skolinspektionen samtalat med ger exempel på hur eleverna kan få vara med och välja mellan olika arbetsuppgifter men inte att de kan vara med och påverka innehåll eller planering av undervisningen. I skolans egen enkätundersökning för elever i årskurserna 5 och 8 under hösten 2011, som finns redovisad i skolans resultat- och indikatorpalett 2011, framgår att indexvärdet för Malmsjö skola är lågt i jämförelse med andra skolor i kommunen när det gäller frågor som rör elevinflytande. Detta stämmer också överens med de resultat som framkommit vid Skolinspektionens elevenkät som genomfördes under maj 2012. Nästan två tredjedelar av eleverna i årskurs 5 uppger att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "på lektionerna är vi elever med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter".

Skolledningen uppger vid intervju att eleverna är medvetna om att de kan framföra synpunkter direkt till skolledningen, och att de ofta gör det. Dessa synpunkter är enligt skolledningens exempel oftast av praktisk karaktär, till exempel inredning av uppehållsrum eller skolsköterskans öppettider. Skolledningen följer dock inte i tillräcklig omfattning upp elevernas möjligheter att påverka undervisningens innehåll och utformning.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister i elevernas möjligheter till inflytande vid Malmsjö skola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs avhjälpa bristen. Skolinspektionen konstaterade redan vid förra tillsynen hösten 2008 att skolan saknade ett systematiskt arbete för hur elevernas ansvarstagande och inflytande successivt skulle öka med elevernas stigande ålder och mognad.

Författning

1 kap. 10 § och 4 kap. 9 § och 14 § skollagen samt Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande / Lpo 94 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande.

Trygghet och studiero

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att det finns för verksamhet en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Av skollagen framgår att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Skolan ska ha rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.

Skolledningen och lärarna uppger i intervju med Skolinspektionen att det under föregående läsår var en turbulent situation vid skolan. Samtidigt som skolan flyttade tillbaka in i nyrenoverade lokaler utökades verksamheten med fler klasser och flera lärare nyanställdes. Dessa förändringar utgjorde underlag till oro bland såväl elever, lärare som föräldrar och resulterade bland annat i att många vikarier fick sättas in.

Av den elevenkät som Skolinspektionen genomförde inför tillsynen av Malmsjö skola under våren 2012 framkommer att sexton procent av eleverna (5 elever) i årskurs 5 uppger att det finns lärare som de är rädda för, vilket bekräftas av fjorton procent av föräldrarna (totalt 25 föräldrar). Lika många elever (sexton procent) uppger att det finns andra elever som de är rädda för. Majoriteten av eleverna (81 procent) uppger att andra elever stör ordningen i klassrummet. Detta bekräftas av fler än två tredjedelar av föräldrarna (73 procent) som anger att barnen har svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå. Elevernas kritiska uppfattningar avspeglas också i skolans egen elevenkät som genomfördes hösten 2011 med elever i årskurserna 5 och 8. Frågor angående trivsel och trygghet ges mycket låga indexvärden jämfört med Botkyrka kommun totalt. I samtal och intervjuer vid Skolinspektionens besök uppger de flesta elever att det tidigare varit mycket oroligt i skolan med bråk mellan elever, stökigt på lektionerna och att det fanns vuxna som tilltalade elever på ett ovänligt sätt eller inte tog tag i bråk när det uppstod.

Under våren 2012 tog några föräldrar från Malmsjö skola kontakt med Skolinspektionen. Föräldrarna rapporterade bland annat att det var stökigt på skolan med bitvis bristande studiero, att det förekom bråk mellan elever på skolgården samt att elever utsattes för kränkande behandling. Dessutom kom en anmälan in till Skolinspektionen från en grupp föräldrar i en klass angående bland annat lärares kränkningar av elever, brister i vuxnas förhållningssätt till eleverna, brister i lärarnas uppföljning av kunskapsresultaten och betygssättning samt brister i ledningen av skolan. Föräldrarnas oro handlade bland annat om att lärare kränkt elever genom sexistiska uttalanden och hotfulla beteenden. Av det underlag som inkommit till Skolinspektionen framkommer att kopior på de klagomål som föräldrarna framförde till skolledningen i flera fall också skickades för kännedom till områdeschefen för Botkyrka kommun.

Av intervjuer med skolledningen framkommer att skolledningen inte bedömde att problemen i den aktuella klassen handlade om vuxnas kränkningar av elever, utan mer om svårigheter i klassen och en negativ attityd från föräldrarnas sida. Skolledningen uppger vidare att de under förra läsåret förde samtal med de lärare där föräldrarnas oro varit som störst. Fokus för dessa samtal låg dock inte i första hand på att utreda misstankar om kränkande behandling utan mer på att komma tillrätta med oron i klassen och att åtgärda brister i information till elever och föräldrar. Av de uppgifter från föräldrarna som inkom till skolledningen, Skolinspektionen och till områdeschefen framgår dock att föräldrarna upplevde att eleverna utsattes för kränkande behandling av vissa lärare. I och med att skolan fått kännedom om dessa uppgifter inträder en utredningskyldighet för skolan.

I samband med faktagranskningen av detta beslut framhåller rektorn att korrigerande samtal fördes med de i anmälan angivna lärarna, vilket resulterade i att kränkningarna upphörde. Någon dokumentation av dessa samtal genomfördes dock inte. Enligt rektorn genomfördes också uppföljande samtal med berörda lärare. Inte heller dessa dokumenterades. Dokumentation har nu enligt rektorn införts i skolans rutiner. Skolledningen uppger vidare att föräldramöten hölls för att informera föräldrarna om situationen i klassen. Eleverna i klassen intervjuades i mindre grupper angående deras trivsel vid skolan. Enligt rektorn genomfördes därefter elevintervjuer även i andra klasser. Under innevarande termin har eleverna enligt skolledningen uppgivit att de tycker att klimatet i skolan förbättrats, liksom lärares och vuxnas bemötande.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen och rektorn inte vidtog tillräckliga utredningsåtgärder kring de uppgivna kränkningarna, trots rapporter från föräldrar om kränkande beteende från lärare. Skolledningen uppfattade inte att det fanns ett behov att utreda misstankar om kränkande behandling. De samtal som fördes med lärare hade i stället fokus på att komma tillrätta med andra svårigheter i klassen och kan enligt Skolinspektionen inte anses vara tillräckliga

för att utreda misstanken om vuxnas kränkningar av elever. Samtalen finns inte heller dokumenterade och följdes inte upp på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen har vid besöket på Malmsjö skola intervjuat och fört samtal med ett drygt trettiotal elever på skolan. Bland annat har elever i den klass som besvarade Skolinspektionens elevenkät intervjuats. Även elever från den klass varifrån anmälan inkommit har intervjuats. Idag är det enligt eleverna mycket lugnare på skolan och det är sällan som incidenter uppstår. Om det uppstår konflikter tar lärarna oftast tag i dessa. Ibland kan det dock vara stökigt på vissa lektioner och det finns fortfarande vissa vuxna som eleverna uppger att de kan vara rädda för. Samtidigt berättar några av de äldre eleverna att de också kan vara kaxiga mot vuxna och att de inte alltid lyssnar när vuxna säger till dem. Enligt en av de föräldrar som stod bakom anmälan till Skolinspektionen är situationen i klassen betydligt bättre idag. Lärarna, personal från elevhälsan och skolledningen bekräftar i samtal och intervjuer att det är mycket lugnare på skolan idag och att det finns skriftliga rutiner för hur vuxna ska agera vid bråk och kränkningar. Skolans så kallade antimobbningsteam får information vid misstanke om kränkningar mellan elever. Denna information kommer också till rektorn eftersom en av de biträdande rektorerna sitter med på antimobbningsteamets möten och informerar rektorn direkt efter varje möte. Där emot saknas tydliga rutiner för hur personal och skolledning ska agera vid misstanke om vuxnas kränkningar av elever.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Malmsjö skolas plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2012-2013. Av denna framgår bland annat skolans förebyggande insatser och en handlingsplan vid diskriminering eller kränkningar. I planen redovisas också de åtgärder som genomfördes föregående läsår, mot bakgrund av en kartläggning som gjordes vid skolan. Däremot framgår det inte tydligt vilka åtgärder som avses vidtas under pågående läsår. De åtgärder som finns presenterade är generella och inte kopplade till någon kartläggning av de behov som finns. Kartläggningen kommer enligt planen att ske längre fram under terminen. Under rubriken Åtgärdsordning vid misstänkt kränkande behandling av elever, anges att samtal ska föras med den som kom med besked om misstänkt kränkande behandling och med den som blivit kränkt och den/de som kränkt. Däremot framgår det inte vem som ansvarar för dessa samtal eller vem som ansvarar för dokumentationen. Under rubriken Misstanke om diskriminering eller kränkande behandling mellan vuxen och

elev, framgår att samtal ska föras med berörda samt att händelsen/händelserna ska dokumenteras. Inte heller här framgår det vem som ska ansvara för samtalen eller vem som ansvarar för dokumentationen. Rektorn uppger i samband med faktagranskning av denna rapport att det finns ett tydligt fungerande antimobbingteam med klara rutiner. Dessa ska dock dokumenteras i planen för kränkande behandling. Mot bakgrund av de brister i hanteringen av misstanke om vuxnas kränkning av elever, är det enligt Skolinspektionen angeläget att rutinerna förtydligas så att det står klart för alla vem som ansvarar för samtal och dokumentation. I planen bör också framgå skolans rutiner för att anmäla eventuella kränkningar till rektorn. Slutligen behöver det framgå att planen omfattar samtliga verksamheter i skolan, till exempel finns inga åtgärder kopplade till fritidshemmets verksamhet.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Rektorn måste se till att det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Skolledningen behöver också regelbundet följa upp och utvärdera detta arbete. Skolinspektionen konstaterar att tydliga rutiner saknas när det gäller misstanke om vuxnas kränkningar av elever. Det finns brister i planen mot kränkande behandling som måste åtgärdas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs vidta åtgärder för att rätta till dessa brister.

Författning

6 kap. 6-8 §§ och 10 § skollagen samt Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Säkerställa att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Säkerställa att rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av skolans rektor. Rektorn ska se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls. Rektorn ska också ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och verka särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Enligt läroplanen ska rektorn se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten inriktas mot de nationella målen.

Tillsynen visar att det finns vissa brister i det pedagogiska ledarskapet vid Malmsjö skola. Av intervjuer med skolledningen och lärare framgår att en stor del av rektorns tid under föregående läsår användes till att planera för utbyggnaden av skolan. Det dagliga ansvaret för verksamheten lämnades därför till stora delar över till en biträdande rektor som efter några månader blev sjukskriven. En annan biträdande rektor nyanställdes då på 80 procent av en heltid. Vid samtal och intervjuer med skolledning, lärare och personal från elevhälsan framkommer att det rådde en delvis turbulent situation på skolan och att skolledningen på grund av att så mycket tid gick åt att planera för utbyggnaden av skolan inte getts förutsättningar att vara pedagogiska ledare och ett stöd för lärarna i den utsträckning som behövdes. Lärarna uppger till exempel att det sällan fördes några systematiska diskussioner om hur man gemensamt ska arbeta för att nå utbildningsmålen, till exempel fördes inga diskussioner om hur undervisningen ska anpassas till alla elevers olika behov och förutsättningar, om hur eleverna ska kunna ges större utmaningar, om hur elevinflytandet ska kunna öka eller om likvärdig betygssättning och bedömning.

Såväl skolledningen som de lärare som Skolinspektionen samtalat med uppger att skolledningen idag har betydligt bättre kännedom om verksamheten och att nya rutiner har införts för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Skolledningen genomför regelbundet lektionsbesök. Däremot är det fortfarande sällan, enligt de lärare som Skolinspektionen intervjuat, som det förs diskussioner om hur undervisningen kan förbättras för att öka måluppfyllelsen. Skolledningen följer inte heller upp lärarnas undervisning på ett systematiskt sätt. Enligt lärarna finns det även en otydlighet i kommunikationen från skolledningen, och lärarna är till exempel inte alltid säkra på vad som är deras ansvar. I samband med faktagranskning av denna rapport uppger rektorn bland annat att höstens personalkonferenser som infaller varannan vecka är planerade för pedagogiska diskussioner utifrån olika teman.

Enligt skollagen ska rektorn ta ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska bestå av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadsha-

vare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Vid Malmsjö skola finns en Verksamhetsplan 2012-2013 med prioriterade mål och aktiviteter som följs upp genom så kallade kvalitetsdialoger. Exempel på sådana mål är att "öka kunskaper samt den språkliga och matematiska medvetenheten". Genom dessa dialoger får skolledningen kännedom om hur de olika arbetslagen har arbetat med de prioriterade målen. Målen följs också upp vid skolledningens medarbetarsamtal med varje enskild lärare. Enligt rektorn finns det utarbetade rutiner för uppföljning av elevernas kunskapsresultat på individnivå, till exempel vid varje terminsslut eller på betygskonferenser.

Tillsynen visar dock att det finns vissa brister i uppföljningen av elevernas kunskapsresultat på övergripande skolnivå. Till exempel finns inte resultaten för elevernas måluppfyllelse i årskurs 5 presenterade i kommunens sammanställning av resultaten för Malmsjö skola. Skolinspektionen har tagit del av uppgifter från skolan om antalet elever som uppnått målen i alla ämnen i årskurs 5 år 2011. Detta innebär att uppgifterna inte är jämförbara med uppgifter från tidigare år. Rektorn har i samband med faktagranskning av denna rapport inkommit med resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 6 i matematik och svenska. I skolans kvalitetsredovisning för 2011 finns dock inga resultat redovisade och inga analyser kopplade till elevernas kunskapsresultat. De lärare som Skolinspektionen samtalat med har inte någon klar bild över hur elevernas kunskapsresultat ser ut på en skolövergripande nivå. Enligt lärarna har det inte förts några gemensamma diskussioner om elevernas kunskapsresultat utan fokus har huvudsakligen legat på de prioriterade målområdena. Skolinspektionen vill framhålla att det är av stor vikt att det både bland lärare och i skolledningen finns en god kännedom om elevernas kunskapsresultat. Vidare är det viktigt att resultaten analyseras på en skolövergripande nivå samt över tid. Sådana analyser är nödvändiga för att vidtagna åtgärder ska kunna utvärderas och få rätt effekt.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att det finns brister i skolans pedagogiska ledning och kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 § och 4 kap. 4 - 7 §§ skollagen samt Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Botkyrka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att den totala undervisningstiden för varje elev uppgår till minst 6 665 timmar och följer de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten.
- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev vara minst 6 665 timmar. Enligt timplanen för grundskolan ska ämnet musik ges totalt 230 timmar.

I samtal med elever och lärare framkommer att det under hela förra läsåret fanns omfattande brister i musikundervisningen. Många lektioner ställdes in och skolan hade svårigheter att få någon vikarie i ämnet musik. Skolledningen bekräftar att tillgången till musikundervisningen läsåret 2011/12 varit begränsad och att problemen delvis kvarstår. I samband med faktagranskning av denna rapport uppger rektorn att eleverna i årskurs 9 kompenseras med extra musikundervisning under innevarande läsår och att samma åtgärd sannolikt kommer att sättas in för nuvarande årskurs 8 under nästkommande läsår. Rektorn behöver dock ta fram en plan för hur alla elever ska kunna garanteras undervisning i musik och försäkra sig om att eleverna i samtliga årskurser ges musikundervisning som motsvarar antalet timmar i den nationella timplanen.

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Skolbiblioteket ska enligt förarbetena ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syfte att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Vid Malmsjö skola finns inget skolbibliotek. Lärarna går med sina klasser antingen till Vårsta folkbibliotek som ligger alldeles i närheten eller till Tumba folkbibliotek, för att låna skönlitterära böcker. Fakta söker eleverna med hjälp av datorer på skolan. Av intervjuer med elever och lärare framkommer dock att det varierar mellan olika klasser hur ofta eleverna besöker något av biblioteken. Eleverna i de äldre årskurserna uppger vid samtal och intervjuer att de sällan eller inte alls besöker biblioteket. Vid intervju med skolledning framkommer att rektorn inte i tillräcklig omfattning följt upp samtliga elevers faktiska tillgång till skolbibliotek. Skolinspektionen konstaterar att skollagens krav på skolbibliotek med olika typer av litteratur, informationsteknik och andra medier

inte är uppfyllt. Alla elever i Malmsjö skola har därmed inte tillgång till ett skolbibliotek som kontinuerligt används som en del av elevernas utbildning.

Tillsynen visar att eleverna vid Malmsjö skola inte har tillgång till undervisning i musik i den utsträckning som timplanen anger. Eftersom rektorn i samband med faktagranskningen uppger att eleverna i årskurs 9 kompenseras med extra musikundervisning och att samma åtgärd planeras nästa läsår för nuvarande årskurs 8, bedöms bristen som mindre allvarlig. Botkyrka kommun och Malmsjö skola tilldelas därför en anmärkning. Tillsynen visar vidare att eleverna inte har tillgång till skolbibliotek på det sätt som anges i författningarna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Botkyrka kommun föreläggs vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 36 § och 10 kap. 5 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun en anmärkning.

Botkyrka kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 31 januari 2013.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

För eleverna i Malmsjö skola finns en nyanställd studie- och yrkesvägledare som arbetar på trettio procent av en heltid vid skolan. I hennes ansvarsområde ingår enligt skolledningen och studie- och yrkesvägledaren att erbjuda vägledning för eleverna i årskurs 8 och 9. Däremot ingår det inte att erbjuda vägledning för de yngre eleverna. Detta försvårar för de yngre eleverna att få rätt information om till exempel språkval. I samband med faktagranskning av denna

rapport uppger rektorn att det också ingår i studie- och yrkesvägledarens ansvarsområde att ge information till yngre elever om språkval, och att tjänsten kommer att utökas nästa läsår. Sammantaget visar tillsynen att studie- och yrkesvägledarens uppdrag behöver klargöras så att det tydligt framgår att även de yngre eleverna erbjuds vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Skolinspektionen konstaterar att alla elever i Malmsjö skola inte har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Eftersom rektorn i samband med faktagranskningen uppger att information om språkval till de yngre eleverna ingår i studie- och yrkesvägledarens uppdrag, samt att tjänsten kommer att utökas nästa läsår, bedöms bristen som mindre allvarlig. Botkyrka kommun och Malmsjö skola tilldelas därför en anmärkning.

Författning

1 kap. 8 § och 2 kap. 29 § skollagen och Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

I ärendets slutliga handläggning har utredare Ylva Johnsson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Elisabeth Ritchey
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser

och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).